

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان : ۱۰ صبح
وقت امتحان : ۷۵ دقیقه
تاریخ امتحان : ۱۴۰۱/۰۳/۰۷
تعداد برگ سؤال : ۲ برگ (۳ صفحه)

ش سندلی (ش داوطلب) : دبیرستان هاتف (دوره دوم)
نام و نام خانوادگی : پایه: دهم
سؤال امتحان درس: فارسی
نوبت امتحانی : خرداد ماه
رشته : عمومی
نام دبیر: جناب آقای مرادی
سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۰۱

۱- در هر یک از عبارات زیر، معنای واژه مشخص شده را بنویسید. (۱,۵ نمره)

- الف) جلاجل بر گردن خر بندند و او بر دنب خر بسته است.
.....
- ب) عنودان بدگهر وی را به می و معشوق کشیدند.
.....
- پ) مخذول و نالان استرحام می کرد.
.....
- ت) کم کسی ز ابدال حق آگاه شد.
.....
- ث) این بوم محنت بر دولت آشیان شما نیز بگذرد.
.....
- ج) در حضيض هم می توان عزیز بود.
.....

۲- غلط‌های املائی موجود در گروه‌های واژگانی زیر (۶ مورد) را بیابید و صورت صحیح آن‌ها را بنویسید. (۱,۵ نمره)

«وغب و آخره حیوان، زندگانی مرفه، غبار راهگزار، صیرت و صورت، طالع مسعود، مدهوش و متهیر، تمثیل وفاداری، انفجار محیب، فسوس و مزیح، حازق و ناطق»

.....

۳- در هر مورد، نقش دستوری واژه مشخص شده را تعیین کنید. (۱ نمره)

- الف) نگرش تو باید هر لحظه نو شود.   قید   منادا   مفعول   مسند
- ب) این کتاب باید به تو خودشناسی بیاموزد.   قید   منادا   مفعول   مسند
- پ) ناتانائیل! هر آفریده‌ای نشانه خداست.   قید   منادا   مفعول   مسند
- ت) تو هم اکنون خدا را در وجود خود داری.   قید   منادا   مفعول   مسند

۴- در هر مورد، با توجه به نوع رابطه خواسته شده، دو کلمه بنویسید. (۱ نمره)

الف) سندلی (تناسب): ..... ب) تواضع (ترادف): .....

۵- در مصراع اول بیت «به رستم بر آنکه ببارید تیر/ تهمتن بدو گفت بر خیره خیر» کدام ویژگی دستوری مربوط به گذشته زبان فارسی دیده می‌شود؟ (۰.۵ نمره)

۶- یک جمله ساده و یک جمله مرکب مثال بنویسید و در جمله مرکب، جمله پایه و پیرو را مشخص کنید. (۱.۵ نمره)

۷- برای هر یک از ابیات زیر، به جز تناسب (مراعات نظیر) ۲ آرایه دیگر بنویسید. (۲ نمره)

الف) ریش بر می‌کند و می‌گفت ای دریغ	کآفتاب نعمتم شد زیر میغ
ب) رها شد ز بند زره موی اوی	درفشان چو خورشید شد روی اوی
پ) بزد بر بر و سیئه اشکیوس	سپهر آن زمان دست او داد بوس
ت) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت	ناچار کاروان شما نیز بگذرد

۸- در عبارت زیر، «باران» و «فصل» در کدام مفاهیم نمادین به کار رفته‌اند؟ (۰.۵ نمره)

«ای سرور باران‌ها و فصل‌ها

تو را عطری نامیدم که در غنچه‌ها خانه دارد

تو را پرستو نامیدم»

۹- هر یک از کنایه‌های عبارات زیر را تعبیر کنید. (۰.۵ نمره)

الف) در ریاضی کمیتش لنگ بود.

ب) لاجرم سپر بینداخت و از میدان گریخت.

۱۰- در هر مورد، مصراع‌هایی که بیت معنادار می‌سازند، به هم وصل کنید. (۱ نمره)

☐ متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را	☐ چو به دوست عهد بندد ز میان پاک‌بازان
☐ به علی شناختم من به خدا قسم خدا را	☐ چه زخم چو نای هر دم ز نوای شو او دم
☐ چو علی که می‌تواند که به سر برد وفا را	☐ دل اگر خدانشناسی همه در رخ علی بین
☐ که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را	☐ نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت

۱۱- در هر مورد، مصراع غایب را بنویسید. (۱ نمره)

خروشان و جوشان به کردار موج

به فرهنگشان حرف تسلیم نیست

۱۲- هر یک از عبارات زیر را به فارسی روان برگردانید. (۴ نمره)

الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد

ب) از قیاسش خنده آمد خلق را کاو چو خود پنداشت صاحب‌دلق را

پ) فی‌الجمله نماند از معاصی منکری که نکرد و مسکری که نخورد.

ت) کمان را به زه کرد زود اشکیوس تنی لرز لزران و رخ سندروس

۱۳- هر یک از عبارات ستون «الف» را به مفهوم مناسب از ستون «ب» وصل کنید. (۲ نمره)

ب	الف
☐ آسیب دیدن از جانب خود	☐ چون بسی ابلیس آدم‌روی هست / پس به هر دستی نشاید داد دست
☐ نزدیک بودن مرگ	☐ نباشی بس ایمن به بازوی خویش / خورد گاو نادان ز پهلوی خویش
☐ عدم قضاوت از روی ظاهر	☐ گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید / چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها
☐ سختی در راه هدف	☐ بدو گفت رستم که تیر و کمان / ببین تا هم‌اکنون سر آری زمان

۱۴- پاسخ کوتاه بدهید. (۲ نمره)

الف) در عبارت «ای کاش عظمت در نگاه تو باشد» بر چه نکته‌ای تأکید شده است؟

ب) مقصود قبانی از عبارت «ای که ردای حسین بر دوش داری و خورشید کربلا را در بر داری» چیست؟

پ) بیت «هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر» بر چه مفهومی تأکید دارد؟

ت) دو مورد از ویژگی‌های (قلمروهای) هر حماسه را فقط نام ببرید.